TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. sausio 30 d.*

„Apeliacinis skundas – Visuomenės sveikata – Žmonėms skirti vaistai – Rinkodaros leidimas – *Spikevax* – *Comirnaty* – Ieškinys dėl panaikinimo – Sąjungos teismų nepriklausomumas ir nešališkumas – Procesinių normų nesilaikymas – Motyvų nenurodymas ir prieštaringi motyvai – Suinteresuotumas kreiptis į teismą – Teisė pareikšti ieškinį – SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą“

Byloje C-586/23 P

dėl 2023 m. rugsėjo 25 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Giovanni Frajese, gyvenantis Romoje (Italija), atstovaujamas *avvocati* O. Milanese ir A. Montanari,

apeliantas,

dalyvaujant kitai proceso šaliai –

Europos Komisijai, atstovaujamai G. Gattinara ir A. Sipos,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro aštuntosios kolegijos pirmininko pareigas einantis devintosios kolegijos pirmininkas N. Jääskinen, teisėjai M. Gavalec (pranešėjas) ir I. Ziemele,

generalinė advokatė L. Medina,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Giovanni Frajese prašo panaikinti 2023 m. liepos 27 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo nutartį *Frajese / Komisija* (T-786/22, EU:T:2023:457; toliau – skundžiama nutartis), kuria atmestas jo ieškinys dėl, pirma, 2022 m. spalio 3 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo C(2022) 7163 *final*, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 726/2004 suteikiamas žmonėms skirto vaisto „Spikevax – elasomeranas“ rinkodaros leidimas ir panaikinamas Sprendimas C(2021) 94 (*final*), ir, antra, 2022 m. spalio 10 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo C(2022) 7342 *final*, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 726/2004 suteikiamas žmonėms skirto vaisto „Comirnaty – tozinameranas, COVID-19 mRNR vakcina (modifikuotais nukleozidais)“ rinkodaros leidimas ir panaikinamas Sprendimas C(2020) 9598 (*final*), (toliau kartu – ginčijami sprendimai) panaikinimo.

Bylos faktinės aplinkybės

2 Bylos faktinės aplinkybės ginčijamos nutarties 2–7 punktuose pateiktos taip:

„2 2020 m. gruodžio 21 d. ir 2021 m. sausio 6 d. Europos Komisija priėmė atitinkamai Įgyvendinimo sprendimą C(2020) 9598 *final* ir Įgyvendinimo sprendimą C(2021) 94 *final*, kuriais, išnagrinėjusi atitinkamai *BioNTech Manufacturing GmbH* (toliau – *BioNTech*) ir *Moderna Biotech Spain SL* (toliau – *Moderna*) pateiktas paraiškas ir vadovaudamasi 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 726/2004, nustatančio Bendrijos leidimų dėl žmonėms skirtų ir veterinarinių vaistų išdavimo ir priežiūros tvarką ir įsteigiančio Europos vaistų agentūrą (OL L 136, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 34 t., p. 229), iš dalies pakeisto 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/5 (OL L 4, 2019, p. 24), 14a straipsniu, išdavė sąlyginius vaisto „Comirnaty – tozinameranas, COVID-19 mRNR vakcina (modifikuotais nukleozidais)“ ir vaisto „Spikevax – elasomeranas“ (toliau kartu – nagrinėjamos vakcinos) rinkodaros leidimus.

3 Atsižvelgiant į Europos vaistų agentūros (EMA) Žmonėms skirtų vaistų komiteto nuomonę ir 2 konstatuojamojoje dalyje konstatavus, kad konkretūs įsipareigojimai, dėl kurių išduoti sąlyginiai nagrinėjamų vakcinų rinkodaros leidimai, yra įvykdyti, [ginčijamais] sprendimais buvo panaikinti ir pakeisti Įgyvendinimo sprendimas C(2020) 9598 *final* ir Įgyvendinimo sprendimas C(2021) 94 *final*.

4 Pagal [ginčijamų] sprendimų 1 straipsnį rinkodaros leidimas, remiantis Reglamento Nr. 726/2004 3 straipsniu, kuriam netaikomi specialūs įpareigojimai, suteikiamas aptariamoms vakcinoms, kurių charakteristikų santrauka pateikta [ginčijamų] sprendimų I priede.

5 Pagal [ginčijamų] sprendimų 2 straipsnį, nagrinėjamų vakcinų rinkodaros leidimai ir toliau turi atitikti [ginčijamų] sprendimų II priede nustatytas gamybos ir importo, kontrolės ir pristatymo sąlygas.

6 Pagal [ginčijamų] sprendimų 4 straipsnį nagrinėjamų vakcinų rinkodaros leidimai galioja penkerius metus nuo pranešimo apie minėtus sprendimus dienos.

7 Pagal [ginčijamų] sprendimų 6 straipsnį tie sprendimai skirti *Moderna* ir *BioNTech*.“

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiama nutartis

3 2022 m. gruodžio 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo pagal SESV 263 straipsnį pareikštą G. Frajese ieškinį dėl ginčijamų sprendimų panaikinimo.

4 2023 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktu atskiru dokumentu Komisija pareiškė nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą; ji tvirtino, kad G. Frajese neturi nei suinteresuotumo kreiptis į teismą, nei teisės pareikšti ieškinį dėl ginčijamų sprendimų.

5 Skundžiama nutartimi Bendrasis Teismas atmetė ieškinį kaip nepriimtiną, motyvuodamas tuo, kad G. Frajese neturi nei suinteresuotumo kreiptis į teismą, nei teisės pareikšti ieškinį.

Šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

6 Apeliaciniu skundu G. Frajese Teisingumo Teismo prašo:

– patenkinti visą apeliacinį skundą,

– panaikinti skundžiamą nutartį,

– bet kuriuo atveju panaikinti nutarties rezoliucinės dalies punktą dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo ir

– patenkinti pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį.

7 Komisija Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš G. Frajese bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

8 Grįsdamas apeliacinį skundą G. Frajese nurodo keturis pagrindus: pirma, SESV 254 straipsnio, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 2–18 straipsnių, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 16 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio pažeidimą, antra, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 81 straipsnio 1 ir 3 dalių, siejamų su jo 61 straipsnio 1 dalimi ir 62 straipsniu, pažeidimą, trečia, motyvų trūkumą ir prieštaringumą bei teisės klaidas, padarytas konstatuojant, kad ieškovas neturi nei suinteresuotumo kreiptis į teismą, nei teisės pareikšti ieškinį, ir taip pažeidžiant SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, ir, ketvirta, teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimą.

Dėl pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

9 Pateikdamas pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą G. Frajese ginčija skundžiamos nutarties galiojimą dėl to, kad teisėjas pranešėjas byloje, kurioje priimta ta nutartis, nuo 1996 m. iki 2019 m. Komisijoje ėjo įvairias pareigas. Apeliantas teigia, kad teisėjo pranešėjo ilga karjera toje institucijoje ir galimybė atnaujinti ten karjerą, pasibaigus jo teisėjo kadencijai, pakenkė Bendrojo Teismo nepriklausomumui ir nešališkumui.

10 Remdamasis SESV 254 straipsniu, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 2, 4 ir 18 straipsniais, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 16 straipsniu ir Chartijos 47 straipsniu, G. Frajese primena, kad 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog teisė būti išklausytam nepriklausomo ir nešališko teismo yra teisingo bylos nagrinėjimo pagrindas. Jis primena, kad pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, vertinant teismo nepriklausomumą, taip pat svarbu atsižvelgti į įvaizdį, nes svarbu išsaugoti piliečių pasitikėjimą demokratine visuomene ir teismų nešališkumu, ir kad siekiant nustatyti, ar yra pagrįstų abejonių dėl teisėjo nepriklausomumo ar nešališkumo, visų pirma reikia atsižvelgti į suinteresuoto asmens požiūrį ir ištirti, ar jo nuogąstavimai yra pagrįsti. Taigi teisėjo nepriklausomumas pažeidžiamas tiek tada, kai teismui daroma konkreti įtaka, tiek tada, kai jis gali būti paveiktas *in abstracto*, nes įtarimas savaime gali pakenkti piliečių pasitikėjimui.

11 Komisija šį pagrindą prašo atmesti.

Teisingumo Teismo vertinimas

12 Svarbu pažymėti, kad Bendrajame Teisme G. Frajese nepateikė prašymo, grindžiamo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 18 straipsnio pirma ir ketvirta pastraipomis, Bendrajam Teismui taikytinomis pagal šio statuto 47 straipsnio pirmą pastraipą, nušalinti teisėją pranešėją byloje, kurioje priimta skundžiama nutartis. Be to, apeliaciniame skunde G. Frajese nenurodo nė vieno minėto statuto 18 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyto nušalinimo pagrindo.

13 Teisingumo Teismui pateiktuose argumentuose G. Frajese, remdamasis įvaizdžio teorija, tik teigia, kad ilga teisėjo pranešėjo karjera Komisijoje ir jo perspektyva pasibaigus kadencijai atnaujinti karjerą toje institucijoje verčia abejoti bylą nagrinėjusios Bendrojo Teismo kolegijos nepriklausomumu ir nešališkumu.

14 Šiuo klausimu primintina, kad teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o šios teisės ypač svarbios, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2024 m. liepos 11 d. Sprendimo *Hann-Invest ir kt.*, C-554/21, C-622/21 ir C-727/21, EU:C:2024:594, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

15 Šis nepriklausomumo reikalavimas apima du aspektus. Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi

būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (šiuo klausimu žr. 2024 m. liepos 11 d. Sprendimo *Hann-Invest ir kt.*, C-554/21, C-622/21 ir C-727/21, EU:C:2024:594, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

16 Antrasis, vidinis, aspektas, kurio laikymąsi G. Frajese ginčija pateikdamas apeliacinio skundo pagrindą dėl skundžiamą nutartį priėmusio Bendrojo Teismo sudėties, prisideda prie nešališkumo reikalavimo, pagal kurį būtina vienodai atsiriboti nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su nagrinėjamos bylos dalyku (šiuo klausimu žr. 2024 m. liepos 11 d. Sprendimo *Hann-Invest ir kt.*, C-554/21, C-622/21 ir C-727/21, EU:C:2024:594, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

17 Šis nešališkumo reikalavimas apima du aspektus. Pirma, minėta institucija turi būti subjektyviai nešališka, t. y. nė vienas jos narys neturi rodyti tendencingumo ar išankstinio nusistatymo kurios nors šalies atžvilgiu – asmeninis nešališkumas preziumuojamas, kol neįrodyta kitaip. Antra, ji turi būti objektyviai nešališka, t. y. pateikti pakankamas garantijas, kad šiuo atžvilgiu būtų užkirstas kelias bet kokioms pagrįstoms abejonėms (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Chronopost ir La Poste /UFEX ir kt.*, C-341/06 P ir C-342/06 P, EU:C:2008:375, 54 punktą ir 2011 m. gruodžio 15 d. Nutarties *Altner / Komisija*, C-411/11 P, EU:C:2011:852, 15 punktą).

18 Pirma, G. Frajese nepateikia jokių įrodymų, patvirtinančių jo teiginį dėl subjektyvaus nešališkumo. Iš tiesų jis nenurodo jokios konkrečios aplinkybės, kuria remiantis galima įrodyti asmeninį teisėjo pranešėjo šališkumą byloje, kurioje priimta skundžiama nutartis. Jis netvirtina nei to, kad šis bylą nagrinėjusios kolegijos narys dalyvavo priimant ginčijamus sprendimus, nei to, kad jis kaip nors prisidėjo prie jų priėmimo.

19 Antra, G. Frajese nepateikia jokios informacijos, kuri sukeltų abejonių dėl atitinkamos bylą nagrinėjusios Bendrojo Teismo kolegijos objektyvaus nešališkumo, ir neginčija jokios Sąjungos teisės nuostatos, kuria siekiama užtikrinti jos nešališkumą, galiojimo. Konkrečiai kalbant, jis netvirtina, kad taisyklės, susijusios su Bendrojo Teismo kolegijos, kuriai paskirta byla, sudėtimi, negali užtikrinti šios kolegijos neutralumo jos nagrinėjamų susikertančių interesų atžvilgiu.

20 Kadangi G. Frajese nepateikė jokio teisinio argumento, kuris konkrečiai pagrįstų jo apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą, šį pagrindą reikia atmesti kaip nepriimtiną (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 215 punktą ir 2023 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Roos ir kt. / Parlamentas*, C-458/22 P, EU:C:2023:871, 90 punktą).

Dėl antrojo pagrindo

Šalių argumentai

21 Pateikdamas antrąjį apeliacinio skundo pagrindą G. Frajese tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė savo Procedūros reglamentą, kai skundžiamos nutarties 14 punkte nusprendė, kad Komisija nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą pateikė per šio reglamento 60 straipsnyje, 81 straipsnio 1 dalyje ir 130 straipsnio 1 dalyje numatytą dviejų mėnesių ir

dešimties dienų terminą. Jis teigia, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti, kad 2023 m. kovo 6 d. Komisijos pateiktas nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas yra nepriimtinas, nes pateiktas pavėluotai.

22 Komisija šį pagrindą prašo atmesti.

Teisingumo Teismo vertinimas

23 Iš skundžiamos nutarties 14 punkto matyti, kad pagal 2018 m. liepos 11 d. Bendrojo Teismo sprendimo dėl procesinių dokumentų pateikimo ir įteikimo per taikomąją programą *e-Curia* (OL L 240, 2018, p. 72) 6 straipsnio antrą pastraipą 2023 m. gruodžio 20 d. Komisijai elektroniniu paštu pranešta apie per *e-Curia* jai įteiktą G. Frajese pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį. Kaip įrodo Komisija, 2023 m. gruodžio 22 d. ji paprašė prieigos prie šio akto, todėl pagal to sprendimo 6 straipsnio trečią pastraipą ieškinio įteikimo tai institucijai data reikia laikyti būtent tą dieną.

24 Vadinasi, dviejų mėnesių ir dešimties dienų terminas nuo ieškinio įteikimo, per kurį pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 60 straipsnį, siejamą su 81 straipsnio 1 dalimi ir 130 straipsnio 1 dalimi, Komisija galėjo pateikti nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, baigėsi 2023 m. kovo 4 d. Vis dėlto, kadangi 2023 m. kovo 4 d. buvo šeštadienis, pagal Procedūros reglamento 58 straipsnio 2 dalį termino pabaiga buvo atidėta iki pirmos darbo dienos pabaigos, t. y. iki pirmadienio, 2023 m. kovo 6 d.

25 Kadangi Komisija ieškinio nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą pateikė 2023 m. kovo 6 d., G. Frajese neturi pagrindo tvirtinti, kad jis pateiktas pavėluotai.

26 Šiomis aplinkybėmis apeliacinio skundo antrąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl trečiojo pagrindo

27 Šį pagrindą sudaro trys dalys. Pirmoje dalyje apeliantas kritikuoja skundžiamos nutarties motyvų trūkumą ir prieštaringumą. Antroje dalyje jis priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad šis, pažeisdamas SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, nusprendė, jog jis neturi suinteresuotumo kreiptis į teismą. Trečioje dalyje jis tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė tą pačią nuostatą, kai padarė išvadą, jog jis neturi teisės pareikšti ieškinį.

Dėl trečiojo pagrindo pirmos dalies

– *Šalių argumentai*

28 Pirma, G. Frajese priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis nagrinėjo klausimą dėl galimos jo pareigos skiepyti, nors siekdamas įrodyti savo suinteresuotumą kreiptis į teismą ir teisę pareikšti ieškinį jis niekada neteigė, kad jam tokia pareiga taikoma.

29 Antra, jis tvirtina, jog Bendrasis Teismas neišnagrinėjo jo argumento, kad ginčijamais sprendimais visiems skiepijantiems gydytojams nustatoma pareiga įvertinti galimai skiriamus rinkai pateiktus vaistus.

30 Trečia, G. Frajese priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad šis nepaaiškino motyvų, dėl kurių atmetė pirmojoje instancijoje pateiktą jo argumentą, kuriuo siekiama pagrįsti jo suinteresuotumą kreiptis į teismą, kad skiepijančių gydytojų pasirinkimas, ar skirti vaistus, dėl kurių išduotas rinkodaros leidimas, lemia jų atsakomybę ir tiesioginį suinteresuotumą, kad tie vaistai nesukeltų sunkių pasekmių pacientams, kuriems jie skirti. Jis tvirtina, kad Bendrajame Teisme paaiškino (o šis nepateikė konkrečių motyvų šiuo klausimu), kad jo kaip skiepijančio gydytojo, t. y. specialios profesijos atstovo, atsakomybę tiesiogiai lemia ginčijami sprendimai ir tiesiog minėtų vaistų prieinamumas Europos Sąjungos teritorijoje.

31 Ketvirta, G. Frajese tvirtina, kad skundžiamos nutarties motyvai yra prieštaringi, nes Bendrasis Teismas jos 22 punkte konstatavo, pirma, kad ginčijamais sprendimais valstybėms narėms draudžiama prieštarauti nagrinėjamų vakcinų pateikimui Sąjungos rinkai ir, antra, kad tais sprendimais gydytojams nenustatoma jokia pareiga skirti tas vakcinas savo pacientams ir jomis juos skiepyti.

32 Komisija prašo atmesti trečiojo pagrindo pirmą dalį.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

33 Pirma, G. Frajese tvirtinimą, jog, kitaip nei matyti iš skundžiamos nutarties 23 punkto, jis niekada neteigė, kad jam taikoma pareiga skiepyti, reikia atmesti kaip nereikšmingą, nes, jei šis teiginys būtų teisingas, Bendrasis Teismas šiuo skundžiamos nutarties punktu tik būtų atmetęs argumentą, kuris nebuvo pateiktas.

34 Antra, G. Frajese priekaištą, kad Bendrasis Teismas neišnagrinėjo jo argumento, kad ginčijamais sprendimais visiems skiepijantiems gydytojams nustatoma pareiga prieš skiriant įvertinti rinkai pateiktus vaistus, taip pat reikia atmesti. Iš tiesų skundžiamos nutarties 24 punkte Bendrasis Teismas pakankamai aiškiai pagrindė teiginį, kad skiepijantiems gydytojams nekyla privalomų teisinių padarinių, nes patikslino, kad „jokia [ginčijamų] sprendimų ir jų priedų nuostata nelemia aptariamas vakcinas skiriančių gydytojų atsakomybės ar pareigos patikrinti jų saugumą ir veiksmingumą“, ir pridūrė, kad „EMA užtikrina vaistų saugumo ir veiksmingumo patikrą, kuria nagrinėjamu atveju grindžiami [ginčijami] sprendimai“.

35 Trečia, svarbu priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją pareiga motyvuoti nereiškia, kad Bendrasis Teismas turi išsamiai ir vieną po kito išnagrinėti visus ginčo šalių pateiktus argumentus. Vadinasi, Bendrojo Teismo motyvavimas gali būti numanomas, jeigu juo remdamiesi suinteresuotieji asmenys gali suprasti to teismo sprendimo motyvus, o Teisingumo Teismas – turėti pakankamai informacijos, kad galėtų vykdyti kontrolę. Be to, pareiga motyvuoti yra esminis procedūrinis reikalavimas, kurį reikia skirti nuo motyvų pagrįstumo, nuo kurio priklauso ginčijamo teisės akto teisėtumas iš esmės (2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Achemos Grupė ir Achema / Komisija*, C-847/19 P, EU:C:2021:343, 61 ir 62 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

36 Skundžiamos nutarties 25 punkte Bendrasis Teismas visų pirma pažymėjo, kad ginčijami sprendimai skirti tik nagrinėjamų vakcinų gamintojams ir jais nenustatoma pareigų fiziniams asmenims. Be to, tame punkte Bendrasis Teismas nurodė, kad dėl tų sprendimų negali kilti galima G. Frajese civilinė ar net baudžiamoji atsakomybė už savo pacientus, nes tokią atsakomybę lemia konkrečios aplinkybės, susidarančios dėl individualaus pacientų gydymo ir nepriklausančios nuo minėtų sprendimų. Galiausiai tame punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, jeigu G. Frajese

gydant pacientą kiltų abejonių dėl nagrinėjamų vakcinų saugumo ar veiksmingumo, jis vis tiek gali nerekomenduoti šių vakcinų arba jų neplatinti ir bet kuriuo atveju jis negali būti patrauktas atsakomybėn už tai, kad teisme neginčijo šioms vakcinoms išduotų rinkodaros leidimų.

37 Taigi iš šio skundžiamos nutarties 25 punkto aiškiai matyti, kodėl Bendrasis Teismas nusprendė, kad ginčijami sprendimai neturi jokio poveikio skiepijančių gydytojų pareigoms, įskaitant G. Frajese, ir kad bet kokia galima jo atsakomybė savo pacientams nepriklauso nuo šių sprendimų ir nuo paprasto šių vakcinų prieinamumo Sąjungos teritorijoje.

38 Taigi šie motyvai Bendrojo Teismo argumentus, kad G. Frajese neturi suinteresuotumo kreiptis į teismą, atskleidžia pakankamai aiškiai ir nedviprasmiškai, tad jis gali susipažinti su priimto sprendimo pagrindimu, o Teisingumo Teismas – vykdyti teisminę kontrolę, ir nebuvo būtina, kad Bendrasis Teismas aiškiau atmestų suinteresuotojo asmens pateiktą argumentą.

39 Ketvirta, priešingai, nei teigia G. Frajese, skundžiamos nutarties 22 punkte nėra prieštaringų motyvų. Iš tiesų pastaba, kad ginčijamais sprendimais valstybėms narėms draudžiama prieštarauti aptariamų vakcinų pateikimui Sąjungos rinkai, visiškai neprieštarauja išvadai, kad šiais sprendimais gydytojams nebuvo nustatyta jokios pareigos skirti tas vakcinas savo pacientams ir jomis juos skiepyti.

40 Vadinasi, apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl trečiojo pagrindo antros dalies

– *Šalių argumentai*

41 Pirma, G. Frajese pažymi, kad ginčijamų sprendimų tikslas – leisti naudoti aptariamas vakcinas Sąjungos teritorijoje laikantis juose nustatytų reikalavimų, taigi ir jomis skiepyti. Jo teigimu, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai, siekdamas paneigti jo suinteresuotumą kreiptis į teismą, nurodė, kad vakcinacija nepatenka į šių sprendimų dalyką ir kad dėl jos gali nuspręsti nacionalinės institucijos, nes šiam motyvui prieštarauja tai, kad vertinimo ir pateikimo rinkai procedūra yra centralizuota Sąjungos lygmeniu. Be to, G. Frajese nuomone, kaip ir ginčijamų sprendimų prieduose, norint skirti aptariamas vakcinas, reikalaujama gydytojo recepto, kurį išduoti gali tik skiepijantys gydytojai, todėl šie priedai gali daryti jiems poveikį.

42 Antra, G. Frajese teigia, kad Europos pacientų teisių chartijos nuostatos patvirtina, jog skiepijantys gydytojai turi teisinę, etinę ir deontologinę pareigą pateikti Sąjungos piliečiams išsamią informaciją apie gydymo rūšį, keliamą riziką ir galimas terapines alternatyvas.

43 Trečia, tiesioginė nauda, kurią G. Frajese gautų panaikinus ginčijamus sprendimus ir panaikinus aptariamų vakcinų rinkodaros leidimą, – būti atleistam nuo pareigos įvertinti šias vakcinas ir nuo atsakomybės pacientams patyrus nepageidaujamą poveikį.

44 Tuo remdamasis G. Frajese daro išvadą, kad Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog jis neįrodė suinteresuotumo kreiptis į teismą dėl ginčijamų sprendimų, nes neturi konkretaus, realaus ir esamo suinteresuotumo, kad šie sprendimai būtų panaikinti.

45 Komisija prašo atmesti trečiojo pagrindo antrą dalį.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

46 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmoje dalyje G. Frajese teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad jis neįrodė savo suinteresuotumo pareikšti ieškinį dėl ginčijamų sprendimų panaikinimo.

47 Pirma, reikia pažymėti, kad, kaip Bendrasis Teismas nurodė skundžiamos nutarties 16 ir 17 punktuose, Teisingumo Teismas nuosekliai laikosi nuomonės, kad suinteresuotumas kreiptis į teismą yra esminė ir pagrindinė bet kokio ieškinio sąlyga. Fizinio ar juridinio asmens pareikštas ieškinys dėl panaikinimo yra priimtinas tik jei ieškovas yra suinteresuotas ginčijamo teisės akto panaikinimu. Ieškovo suinteresuotumas kreiptis į teismą reiškia, kad pats ginčijamo akto panaikinimas gali turėti teisinių pasekmių, kad taip dėl ieškinio baigties gali atsirasti nauda jį pareiškusiai šaliai ir kad tai pateisina atsiradusį ir egzistuojantį suinteresuotumą panaikinti minėtą aktą. Be to, būtent ieškovas turi įrodyti savo suinteresuotumą kreiptis į teismą. Visų pirma ieškovas turi įrodyti, kad jis turi asmeninį interesą panaikinti ginčijamą aktą. Šis interesas turi būti atsiradęs ir egzistuojantis, jis vertinamas ieškinio pateikimo dieną (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Mory ir kt. / Komisija*, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 55–58 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

48 Skundžiamos nutarties 21–24 punktuose Bendrasis Teismas pagrįstai išnagrinėjo ginčijamų sprendimų turinį ir apimtį, visų pirma atsižvelgdamas į asmenis, kuriems jie buvo skirti, t. y. *Moderna* ir *BioNTech*, taip pat į šiais sprendimais sukurtas skiepijančių gydytojų, įskaitant G. Frajese, atsakomybę ir pareigas, jei tokių buvo, ir tos nutarties 25, 26 ir 28 punktuose padarė išvadą, kad šių sprendimų panaikinimas G. Frajese negalėjo suteikti jokios naudos, todėl jis neturėjo suinteresuotumo pareikšti dėl jų ieškinį.

49 Priešingai, nei teigia G. Frajese, iš to, kad ginčijamais sprendimais išduodami nagrinėjamų vakcinų rinkodaros leidimai, kurių turėtojams leidžiama pateikti tas vakcinas kiekvienos valstybės narės rinkai, negalima daryti išvados, kad šiais sprendimais gydytojai įpareigojami skirti minėtas vakcinas pacientams ir juos jomis skiepyti. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nors vakcinos rinkodaros leidimo išdavimas yra išankstinė jos turėtojo teisės pateikti šią vakciną rinkai kiekvienoje valstybėje narėje sąlyga, šis vakcinos rinkodaros leidimas iš esmės nenustato jokios pareigos pacientams ar skiepijantiems gydytojams (šiuo klausimu žr. 2023 m. liepos 13 d. Sprendimą *Azienda Ospedale-Università di Padova*, C-765/21, EU:C:2023:566, 36 ir 42 punktus).

50 Be to, priešingai, nei teigia G. Frajese, nors iš ginčijamų sprendimų priedų matyti, kad norint skiepyti aptariamomis vakcinomis būtinas gydytojo receptas, ši aplinkybė tiesiogiai nesukuria nei pareigos, nei atsakomybės vakcina skiepijančiam gydytojui.

51 Taigi G. Frajese nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamos nutarties 22 ir 23 punktuose nusprendė, jog ginčijamais sprendimais gydytojams nesukuriama jokia našta ar pareiga aptariamomis vakcinomis skiepyti savo pacientų ir kad tokio pobūdžio pareigos teisinis pagrindas gali būti tik atitinkamos valstybės narės nacionalinė teisė.

52 Antra, G. Frajese neįrodė, kaip ginčijamų sprendimų panaikinimas keltų abejonių dėl jo pareigos informuoti pacientus apie gydymo rūšį, kylančią riziką ir galimas terapines alternatyvas. Tokia pareiga pateikti informaciją visiškai nesusijusi su šių sprendimų esme ir turiniu, nes juose nėra

jokių nurodymų šiais aspektais. Taigi G. Frajese neturi pagrindo teigti, kad Bendrasis Teismas turėjo atsižvelgti į šią informavimo pareigą ir tokiu būdu pripažinti, kad jis buvo suinteresuotas kreiptis į teismą.

53 Trečia, G. Frajese neįrodė, kodėl klaidingas yra skundžiamos nutarties 24 punkte pateiktas teiginys, kad „jokia [ginčijamų] sprendimų ir jų priedų nuostata nelemia aptariamas vakcinas skiriančių gydytojų atsakomybės ar pareigos patikrinti jų saugumą ir veiksmingumą“, taip pat tame pačiame 24 punkte padaryta išvada, kad EMA užtikrina tų vakcinų saugumo ir veiksmingumo patikrą, kuria grindžiami minėti sprendimai. Taigi G. Frajese negali teigti, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti, jog panaikinus ginčijamus sprendimus jis būtų atleistas nuo pareigos įvertinti minėtas vakcinas.

54 Kita vertus, kiek tai susiję su tariama atsakomybe pacientams patyrus nepageidaujamą poveikį, reikia pažymėti, kad G. Frajese nepaaiškina, kodėl skundžiamos nutarties 25 punkte esantis teiginys, kad gydytojo atsakomybės atsiradimas už pacientus priklauso nuo konkrečių aplinkybių, kurias lemia individualus minėtų pacientų gydymas ir kurios nepriklauso nuo ginčijamų sprendimų, yra klaidingas. Taigi G. Frajese negali teigti, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti, jog panaikinus šiuos sprendimus jis būtų atleistas nuo atsakomybės, jei jo pacientai susidurtų su nepageidaujamu poveikiu.

55 Vadinasi, apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl trečiojo pagrindo trečios dalies

– *Šalių argumentai*

56 Ginčydamas skundžiamos nutarties motyvus dėl jo teisės pareikšti ieškinį neturėjimo G. Frajese teigia, pirma, kad Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog jis neatitinka dviejų kumuliacinių kriterijų, kuriais remiantis jis būtų laikomas tiesiogiai susijusiu su ginčijamais sprendimais, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą. Suinteresuotojo asmens teigimu, atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamų vakcinų tiekimo ir platinimo procedūra buvo centralizuota Sąjungos lygmeniu, ginčijami sprendimai yra būtina ir pakankama produktų, kuriuos leista naudoti visoje Sąjungos teritorijoje, pardavimo sąlyga, o nacionalinės valdžios institucijos neprivalo priimti tarpinių standartų, Bendrasis Teismas turėjo konstatuoti, kad šie sprendimai yra tiesiogiai su juo susiję.

57 Antra, G. Frajese tvirtina, jog Bendrasis Teismas klaidingai nepripažino, kad jis atitinka nustatytus kriterijus, kad būtų laikomas konkrečiai susijusiu su ginčijamais sprendimais, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą. Jis tvirtina, kad Bendrasis Teismas turėjo konstatuoti, jog jo priklausymo ribotai skiepijančių gydytojų grupei pakanka, kad jis būtų konkrečiai susijęs, ir kad jis turi būti laikomas ginčijamų sprendimų, kurių faktinį vykdymą jis užtikrina siūlydamas nagrinėjamas vakcinas savo pacientams, jomis juos skiepydamas arba jų nerekomenduodamas, adresatu. Bet kuriuo atveju apelianto konkrečios sąsajos su aktu, kurį prašo panaikinti, sąlyga nagrinėjamu atveju yra įvykdyta, nes ginčijami sprendimai su juo susiję dėl tam tikrų jam būdingų savybių ir faktinių aplinkybių, kurios jį išskiria iš visų kitų asmenų.

58 Trečia, remdamasis 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Scuola Elementare Maria Montessori / Komisija*, *Komisija / Scuola Elementare Maria Montessori* ir *Komisija / Ferracci* (C-622/16 P – C-624/16 P, EU:C:2018:873) 58 punktu, G. Frajese nurodo, kad, pirma, kai reglamentuojamojo

pobūdžio teisės aktas daro tiesioginį poveikį fizinio ar juridinio asmens teisinei padėčiai ir dėl jo nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių, kyla rizika, kad toks asmuo neteks veiksmingos teisminės apsaugos, jei negalės tiesiogiai pareikšti ieškinio Sąjungos teisme, siekdamas užginčyti tokio reglamentuojamojo pobūdžio teisės akto teisėtumo, ir, antra, kad ieškinys Bendrajame Teisme buvo vienintelė jo turima teisių gynimo priemonė.

59 Komisija trečiojo pagrindo trečią dalį prašo atmesti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

60 Nors buvo nustatyta, kad G. Frajese neturėjo suinteresuotumo kreiptis į teismą, ir nors atskiros sąlygos, susijusios su ieškovo suinteresuotumu kreiptis į teismą ir teise pareikšti ieškinį, yra kumuliatyvaus pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Mory ir kt. / Komisija*, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 62 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), skundžiamos nutarties 29 punkte Bendrasis Teismas nurodė, kad, jo manymu, reikia išnagrinėti, ar G. Frajese turi teisę pareikšti ieškinį.

61 Šiuo klausimu reikėtų priminti, kad fizinis ar juridinis asmuo pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą gali pareikšti ieškinį dėl akto, kuris nėra jam skirtas, dviem atvejais. Pirma, ieškinys dėl panaikinimo gali būti pareikštas, jei aktas tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs. Antra, toks asmuo gali pareikšti ieškinį dėl tiesiogiai su juo susijusio reglamentuojamojo pobūdžio akto, dėl kurio nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių (2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Mory ir kt. / Komisija*, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Be to, iš jurisprudencijos matyti, kad kai ieškinį dėl panaikinimo pareiškia fizinis ar juridinis asmuo dėl akto, kuris jam neskirtas, reikalavimas, kad skundžiamos priemonės privalomos teisinės pasekmės darytų įtaką ieškovo interesams, iš esmės pakeisdamos jo teisinę padėtį, gali sutapti su SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, kurioje reglamentuojama teisė pareikšti ieškinį, įtvirtintomis sąlygomis (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *Deutsche Post ir Vokietija / Komisija*, C-463/10 P ir C-475/10 P, EU:C:2011:656, 38 punktą).

63 Atsižvelgiant būtent į šiuos preliminarius svarstymus reikia vertinti argumentus, kuriuos G. Frajese pateikė trečiojo pagrindo trečiajai daliai pagrįsti.

64 Pirma, dėl Bendrojo Teismo vertinimo, kad apeliantas nėra tiesiogiai susijęs su ginčijamais sprendimais, reikia pažymėti, kad būtent remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 30 punkte priminė, jog tam, kad priemonė būtų laikoma tiesiogiai susijusia su asmeniu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, būtina, kad ginčijama priemonė darytų tiesioginį poveikį asmens teisinei padėčiai ir kad ši priemonė nepaliktų jokios diskrecijos adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą, t. y. ji turi būti visiškai automatinė ir išplaukti tik iš Sąjungos teisės aktų, netaikant kitų tarpinių taisyklių (2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *Deutsche Post ir Vokietija / Komisija*, C-463/10 P ir C-475/10 P, EU:C:2011:656, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

65 Dėl pirmosios sąlygos Bendrasis Teismas, remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija, skundžiamos nutarties 31 punkte nurodė, kad aptariama priemonė turi daryti tiesioginę įtaką teisinei fizinio ar juridinio asmens, kuris siekia pareikšti ieškinį pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, padėčiai (2020 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Région de Bruxelles-Capitale / Komisija*, C-352/19 P, EU:C:2020:978, 64 punktas).

66 Šiuo klausimu skundžiamos nutarties 32–34 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad ginčijami sprendimai nedaro jokio poveikio G. Frajese teisinei padėčiai, nes juose jam nenustatyta jokia pareiga nagrinėjamomis vakcinomis skiepyti savo pacientų arba pačiam patikrinti jų saugumą ir veiksmingumą, ir pridūrė, jog net darant prielaidą, kad pagal Italijos ar Sąjungos teisę gydytojams nustatyta pareiga skiepyti tomis vakcinomis, tai būtų ne ginčijamų sprendimų sukeliamos teisinės pasekmės, o kitų priemonių priėmimo nacionaliniu arba Sąjungos lygmeniu pasekmė.

67 Dėl antrosios sąlygos Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 35 punkte pažymėjo, kad ginčijamais sprendimais tik išduodamas aptariamų vakcinų rinkodaros leidimas, kad valstybių narių nacionalinės valdžios institucijos nėra šių sprendimų adresatės ir kad iš to matyti, jog jos turi visišką diskreciją dėl galimybės įpareigoti gydytojus naudoti šiuos vaistus, jei reikia, taikant prievartos priemones.

68 Remdamasis šiomis aplinkybėmis, skundžiamos nutarties 36 punkte Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad nebuvo įvykdytos reikalaujamos sąlygos, kad G. Frajese būtų laikomas tiesiogiai susijusiu su ginčijamais sprendimais.

69 Teigdamas, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti, jog ginčijami sprendimai yra tiesiogiai su juo susiję, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, G. Frajese tik bendrai nurodo, pirma, jog pirmoji sąlyga, būtina, kad jis būtų laikomas tiesiogiai susijusiu, nagrinėjamu atveju tenkinama, ir neginčija Bendrojo Teismo motyvų, kuriais remdamasis jis padarė išvadą, kad šie sprendimai nedaro tiesioginio poveikio jo teisinei padėčiai.

70 Antra, dėl antrosios sąlygos, būtinos, kad F. Frajese būtų laikomas tiesiogiai susijusiu, reikia pažymėti, jog argumentą, kad vykdant centralizuotą vakcinų pirkimo procedūrą nacionalinės valdžios institucijos neturi diskrecijos, jis nurodo nepagrįstai, nes ginčijami sprendimai susiję ne su nagrinėjamų vakcinų pirkimu, bet su dviem farmacijos įmonėms išduotais tų vakcinų rinkodaros leidimais.

71 Vadinasi, G. Frajese neįrodė, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad ginčijami sprendimai nėra su juo tiesiogiai susiję.

72 Antra, kalbant apie Bendrojo Teismo vertinimą, kad apeliantas nebuvo konkrečiai susijęs su ginčijamais sprendimais, reikia pažymėti, kad suinteresuotasis asmuo nepateikė jokių argumentų, kuriais remiantis būtų galima įrodyti, jog yra neteisingos skundžiamos nutarties 39 ir 41 punktuose pateiktos Bendrojo Teismo išvados, kad „vien teiginio, jog apeliantas priklauso ribotam piliečius skiepijančių gydytojų ratui, nepakanka, kad būtų galima jį konkrečiai identifikuoti ar apibūdinti visų specialistų, dirbančių sveikatos priežiūros ir slaugos srityje, atžvilgiu“ ir „negalima laikyti, kad [ginčijami] sprendimai daro poveikį apeliantui ar jo pacientams dėl tam tikrų jiems būdingų savybių ar faktinės situacijos, kuri juos išskiria iš kitų asmenų ir dėl to juos individualizuoja panašiai kaip adresatą“.

73 Be to, dėl G. Frajese teiginio, kad jis turi būti laikomas ginčijamų sprendimų adresatu, pakanka pažymėti, kad jis nepaaiškina, kodėl skundžiamos nutarties 21 punkte pateikta Bendrojo Teismo išvada, kad *Moderna* ir *BioNTech* yra vienintelės šių sprendimų adresatės, yra klaidinga.

74 Trečia, viena vertus, kalbant apie G. Frajese argumentą, kad būtinybė užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą reiškia, kad fizinis ar juridinis asmuo turi galėti ginčyti reglamentuojamojo pobūdžio aktą, kuris daro tiesioginį poveikį jo teisinei padėčiai ir dėl kurio nereikia patvirtinti

įgyvendinamųjų priemonių, reikia pažymėti, kad skundžiamos nutarties 42–44 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė, jog ginčijami sprendimai negali būti laikomi reglamentuojamojo pobūdžio aktais. Vis dėlto apeliaciniame skunde nepateikiama jokių argumentų, kodėl Bendrojo Teismo išvadoje yra teisės klaida.

75 Kita vertus, kalbant apie G. Frajese teiginį, kad pirmojoje instancijoje pareikštas ieškinys dėl panaikinimo buvo vienintelė jo turima teisių gynimo priemonė, pakanka pabrėžti, kad, kaip Bendrasis Teismas teisingai priminė skundžiamos nutarties 45 ir 46 punktuose, fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie dėl ieškinių dėl panaikinimo priimtinumo sąlygų negali tiesiogiai ginčyti Sąjungos aktų, turi teisę nacionaliniuose teismuose ginčyti su šiais aktais susijusias valstybių narių priimtas nacionalines priemones, remdamiesi šių aktų negaliojimu ir prašydami, kad nacionaliniai teismai kreiptųsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl šių aktų galiojimo pagal SESV 267 straipsnį.

76 Taigi apeliacinio skundo trečiojo pagrindo trečią dalį ir atitinkamai visą šį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl ketvirtojo pagrindo

Šalių argumentai

77 Pateikdamas apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą G. Frajese tvirtina, kad Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 46 punkte klaidingai nusprendė, jog fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie dėl ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygų negali tiesiogiai ginčyti Sąjungos aktų, turi teisę nacionaliniuose teismuose ginčyti valstybių narių priimtas priemones, susijusias su šiais aktais, remdamiesi tų aktų negaliojimu ir ragindami nacionalinius teismus pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl minėtų aktų galiojimo pagal SESV 267 straipsnį.

78 Jis teigia, kad negalima „reikalauti“, kad nacionaliniai teismai pateiktų Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl Komisijos aktų galiojimo, nes šie įgaliojimai priklauso išimtinai bylą iš esmės nagrinėjančio teismo kompetencijai, todėl nacionalinių teismų galimybė kreiptis į Teisingumo Teismą nėra pakankama priemonė užtikrinti piliečių, patiriančių žalingas Komisijos priimtų aktų pasekmes, teisę į gynybą.

79 Taigi, G. Frajese teigimu, kadangi SESV 263 straipsnyje numatytas ieškinys yra vienintelė priemonė, kuria jis galėjo naudotis, Bendrasis Teismas, atmetęs jo ieškinį kaip nepriimtiną, atėmė iš jo bet kokią galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba ir taip pažeidė Chartijos 47 straipsnį.

80 Komisija šį pagrindą prašo atmesti.

Teisingumo Teismo vertinimas

81 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad įgyvendinant Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisminę gynybą negalima nepaisyti SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje aiškiai nustatytų ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo reikalavimų (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Parlamentas ir Taryba*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 97 ir 98 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

82 Taigi G. Frajese neturi pagrindo teigti, kad nustatęs, jog šiuo atveju nebuvo tenkinamos ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygos, Bendrasis Teismas vis dėlto turėjo, remdamasis Chartijos 47 straipsniu, priimti sprendimą dėl šio ieškinio esmės.

83 Dėl argumento, kad G. Frajese negali priversti nacionalinio teismo pateikti Teisingumo Teismui prejudicinio klausimo, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog prašymas įvertinti galiojimą, kaip ir ieškinys dėl panaikinimo, yra Sąjungos aktų teisėtumo kontrolės priemonė ir kad, kai nacionalinis teismas mano, jog vienas ar keli šalių arba jo iniciatyva nurodyti Sąjungos akto neteisėtumo pagrindai yra pagrįsti, tas teismas privalo sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl galiojimo vertinimo Teisingumo Teismui, nes tik šis turi jurisdikciją konstatuoti Sąjungos akto negaliojimą (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Parlamentas ir Taryba*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 95 ir 96 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

84 Šiuo klausimu reikia pritarti Komisijai ir pridurti, jog iš sistemos, nustatytos pagal SESV 267 straipsnį, siejamą su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa, matyti, kad, jeigu nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti skundžiami teismine tvarka, mano, kad yra atleistas nuo SESV 267 straipsnio trečioje pastraipoje numatytos pareigos kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, jis savo sprendime turi nurodyti motyvus, patvirtinančius, kad iškeltas Sąjungos teisės aiškinimo klausimas neturi reikšmės sprendžiant ginčą, arba kad atitinkamos Sąjungos teisės nuostatos aiškinimas grindžiamas Teisingumo Teismo jurisprudencija, arba, jei tokios jurisprudencijos nėra, kad Sąjungos teisės aiškinimas nacionaliniam galutinės instancijos teismui yra toks akivaizdus, kad nelieka jokių pagrįstų abejonių (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Consorzio Italian Management ir Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 51 punktas). Be to, ieškovas gali reikalauti atlyginti žalą, atsiradusią dėl pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimo, laikydamasis jurisprudencijoje nustatytų sąlygų, taip pat gali prašyti, kad Komisija pradėtų pažeidimo procedūrą dėl atitinkamos valstybės narės pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, 79 ir 80 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

85 Taigi G. Frajese neturi pagrindo teigti, kad atmetus jo ieškinį kaip nepriimtiną buvo atimta jo teisė į veiksmingą teisminę gynybą, taip pažeidžiant Chartijos 47 straipsnį.

86 Tokiomis aplinkybėmis ketvirtąjį pagrindą reikia atmesti.

87 Kadangi nė vienam apeliacinio skundo pagrindui nebuvo pritarta, reikia atmesti visą apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

88 Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal minėto reglamento 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

89 Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš G. Frajese, o šis pralaimėjo bylą, jis turi padengti ne tik savo, bet ir Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Giovanni Frajese padengia savo ir Europos Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.